

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin COVID-19 Fobilerinin İncelenmesi

Examination of COVID-19 Phobias of Physical Education Teachers

^{ID} Yasin KARACA^a, ^{ID} Mehmet Hasan SELÇUK^b, ^{ID} Metin Can KALAYCI^c

^aOsmaniye Korkut Ata Üniversitesi Kadirli Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Rekreasyon Yönetimi Bölümü, Osmaniye, TÜRKİYE

^bMillî Eğitim Bakanlığı, Malatya, TÜRKİYE

^cDicle Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Diyarbakır, TÜRKİYE

Bu çalışma, 7. Uluslararası Bilim Kültür ve Spor Kongresi'nde (15-18 Ekim 2020, Online) sözlü olarak sunulmuştur.

ÖZET Amaç: Koronavirüs hastalığı-2019 [coronavirus disease-2019 (COVID-19)]'un dünya çapında yaygınlaşması, eğitim sektöründe derin bir etki yaratmıştır. Eğitim sektörünün önemli aktörleri olan öğretmenler, salgından en çok etkilenen kişiler arasındadır. Bu araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin, COVID-19 fobilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma, nicel araştırma türünde genel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, Malatya'da görev yapan ve uygun örnekleme yöntemine göre seçilmiş 207 gönüllü beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada, "COVID-19 Fobisi Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizi için frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler ve COVID-19 fobisindeki farklılığın çeşitli değişkenlere göre test edilmesi için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. **Bulgular:** Analiz sonuçları, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin cinsiyet, ikamet yeri, düzenli spor yapma, yakınlarından veya çevresinden herhangi birisine COVID-19 teşhisi konma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğunu ortaya koymuştur. **Sonuç:** Araştırma sonuçları, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobileri yaşadıklarını ortaya koymuştur. Araştırmada, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 kaynaklı fobilerden daha fazla etkilendikleri, ikamet yerinin öğretmenlerin COVID-19 fobi düzeylerini değiştirebileceği, düzenli yapılan spor aktivitelerinin COVID-19 fobilerine karşı koruyucu bir etki oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT Objective: The world wide spread of coronavirus disease-2019 (COVID-19) has had a profound impact on the education sector. Teachers, who are important actors of the education sector, are among the people most affected by the epidemic. This aim of study was to examine physical education teachers' COVID-19 phobias. **Material and Methods:** The research was carried out using general survey model in quantitative research type. The sample of the study consisted of 207 volunteer physical education teachers who worked in Malatya and were selected in selected according to the convenience sampling method. "COVID-19 Phobia Scale" was used in this study. Descriptive statistics such as frequency and percentage and independent samples t-test was used to test the difference in COVID-19 phobia according to various variables. **Results:** Analysis indicated significant differences in COVID 10 phobias of physical education teachers with regard to sex, place of residence, regular sports, having their relatives diagnosed with COVID-19. **Conclusion:** The research results revealed that physical education teachers experienced COVID-19 phobias. In the research, it was concluded that female physical education teachers are more affected by COVID-19-induced phobias, the place of residence can change the teachers' COVID-19 phobia levels, and regular sports activities have a protective effect against COVID-19 phobias.

Anahtar Kelimeler: COVID-19; fobi; öğretmenler; beden eğitimi öğretmenleri

Keywords: COVID-19; phobia; teachers; physical education teachers

Koronavirüs [Coronavirus (CoV)], Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde kronik pnömoni vakalarının artmasıyla ortaya çıkmış salgın hastalıktır. Sonrasında görülen belirtiler ve yapılan laboratuvar

testleri sonucunda, yeni koronavirüs hastalığı-2019 [coronavirus disease-2019 (COVID-19)] olarak tanımlanmıştır.¹ COVID-19, dünya geneline hızla yayılarak endişe verici bir dönemin başlamasına neden

Correspondence: Yasin KARACA

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Kadirli Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Rekreasyon Yönetimi Bölümü,

Osmaniye, TÜRKİYE/TURKKEY

E-mail: yasinkaraca99@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences.

Received: 15 Nov 2020

Received in revised form: 16 Feb 2021

Accepted: 18 Feb 2021

Available online: 25 Feb 2021

2146-8885 / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

olmuştur. Şehirler ve hatta ülkeler, tedavisi kesin olarak bilinmeyen bu salgın türüyle karşı karşıya kalmıştır. COVID-19 nedeniyle insanların hayat düzenleri bozulmuş, bir hayli insan salgına yakalanmış, birçok insan da hayatını kaybetmiştir.

COVID-19 Kasım 2020 bilançosuna göre dünya genelinde 50 milyondan fazla kişi salgın hastalığa yakalanırken, 1 milyondan fazla kişi de hayatını kaybetmiştir.² Salgının seyri ile ilgili kesin bilgilerin olmaması, insanları en çok düşündüren konuların başında yer almaktadır. Bu tür durumlarda bireyler, kendilerinin ve yakınlarının hastalanmasından ve ölümünden endişe duyarlar. Bunun yanında işe devam etmek, geçimini sağlamak ve salgından korunmak gibi sorunlar da insanlarda kaygı ve endişenin artmasına neden olmaktadır.³ COVID-19, insanların günlük yaşam alışkanlıklarını değiştirdiği için bazı psikolojik ve sosyal davranış sorunları yaşamalarına yol açmıştır. İnsanların bu dönemde yaşadıkları sorunlardan birisi de fobilerdir.⁴⁻⁶

Fobiler, herhangi bir nesne veya bir durumdan sürekli ve aşırı bir korkma hâli olarak tanımlanan anksiyete bozukluklarıdır. Fobiler sosyal fobi, agorafobi ve spesifik fobi olmak üzere 3 grupta incelenir.⁷ Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı, Beşinci Baskı [Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5)], fobileri 5 spesifik türde listelemiştir. Bunlar sırasıyla doğal çevre, hayvan, kan enjeksiyonu-yaralanma (enjeksiyon ve transfüzyon korkusu, kan korkusu, yaralanma korkusu, tıbbi bakım korkusu), durumsal korku ve diğerleri. Benzer şekilde COVID-19'a karşı aşırı bir korku olarak ortaya çıkabilen fobilerde, DSM-5'e özgü fobilerin belirli bir türü olarak sınıflandırılabilir.⁷ COVID-19 döneminde yaşanan psikolojik kırılganlık, belirsizliğe tahammülsüzlük, hastalığa algılanan duyarlılık ve orantısız anksiyete gibi çeşitli duygusal durumlar kendini koronafobi olarak gösterebilir.⁵ Araştırmacılar, koronafobi terimini, fobinin ne olduğuna dair yukarıda yapılan tanımlama doğrultusunda COVID-19'a karşı yaşanan aşırı korkuya atıfta bulunmak için kullanmışlardır.⁴⁻⁶ İnsanlar, bu dönemde COVID-19 ile ilgisi olan nesnelere ve durumlara karşı orantılı olmayan bilişsel, duygusal veya davranışsal tepkiler gösterebilir.⁷ Bu bakımdan fobik durumların gelişmesi stres, depresyon, psikosomatik ve psikososyal rahatsızlıklara neden olabilmektedir.^{4,6}

Araştırmalar, toplumun farklı kesimlerinde COVID-19 kaynaklı benzer sorunlar yaşandığını göstermektedir. Örneğin Amin'in çalışmasında, COVID-19'un sağlık çalışanları üzerinde fobi ve benzeri psikolojik belirtilere yol açtığı görülmüştür.⁸ Çifçi ve Demir'in çalışmasında, COVID-19 nedeniyle profesyonel sporcuların orta düzeyde stres ve korku yaşadıkları görülmüştür.⁹ Duman, üniversite öğrencilerinin COVID-19 korkuları ile belirsizliğe tahammülsüzlük arasında pozitif yönde, orta şiddette ve ileri düzeyde anlamlı korelasyonel ilişki gözlemlemiştir.¹⁰ Rehman ve ark.nın yaptıkları çalışmada, COVID-19'un öğrenciler ve sağlık çalışanları üzerinde depresyon, kaygı, stres ve anksiyete gibi sorunlara yol açtığı görülmüştür.¹¹ COVID-19, toplumun diğer kesimlerinde olduğu gibi eğitimin önemli aktörleri olan öğretmenleri de etkilemiştir.¹²

COVID-19 nedeniyle 192 ülkede örgün eğitime tamamen ara verilmiş, dünya genelinde yaklaşık 1,2 milyar öğrenci ile 63 milyon öğretmen bu salgın hastalıktan etkilenmiştir.¹³ Araştırmalar, öğretmenlerin bu dönemde salgın kaynaklı bazı sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Örneğin Kim ve Asbury, öğretmenlerin kendileri ve aileleri için endişelendiklerini belirtmişlerdir.¹⁴ Will, salgınla ilgili belirsizliklerin, öğretmenlerde korku ve endişeye neden olduğunu belirtmiştir.¹⁵ Delamarter ve Ewart, COVID-19'un öğretmenlerde uyku bozukluğu, gelecek kaygısı ve benzeri psikolojik sorunlara neden olduğunu belirtmiştir.¹⁶ Benzer durumlar, toplum nezdinde bireysel ve sosyal sorumluluğu daha fazla olan beden eğitimi öğretmenleri için de geçerlidir. Dolayısıyla COVID-19'un, beden eğitimi öğretmenlerinin günlük hayatına ve psikolojik durumlarına bir yansıması olacaktır.

Beden eğitimi öğretmenleri COVID-19 döneminde, bir taraftan kendi gündelik sorunlarıyla uğraşırken diğer taraftan çevrim içi ortamda öğrencileri motive etmeye çalışmaktadır.¹⁷ Dolayısıyla bu zorlu dönem, beden eğitimi öğretmenlerinde korkuya, tedirginliğe veya fobiye neden olabilir. Öğretmenlik mesleğinin doğası, çevresindeki insanların ve öğrencilerin ihtiyaçlarına öncelik vermeyi gerekli kılmaktadır. Bu ihtiyaçların giderilmesine yardımcı olabilmek için her yönüyle güçlü ve öz güveni yüksek öğretmen olmak gerekir.¹⁸ Beden eğitimi öğret-

menleri, günlük hayatta gerek öğrenciler gerekse toplumun diğer fertleriyle daha yakın bir sosyal etkileşime sahip oldukları için¹⁹ COVID-19 döneminde de topluma iyi örnek olmalı ve güçlü bir duruş göstermelidir. Bu nedenle beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin incelenmesi önemlidir.

Bu bağlamda bu araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyetlerine, ikamet yerlerine, düzenli spor yapma durumlarına, salgın sebebiyle yakınlarından veya çevresinden birisine COVID-19 teşhisi konma durumlarına göre COVID-19 fobilerinde fark olup olmadığı sorusuna yanıt arayacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu bölümde; araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, demografik bilgi formu, COVID-19 Fobisi Ölçeği, araştırmanın prosedürleri ve verilerin analizine yer verilmiştir.

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmada, nicel araştırma türlerinden biri olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobileri, çeşitli değişkenler açısından incelenmeye çalışıldığından dolayı bu model tercih edilmiştir. Çünkü tarama modeli, geçmişte ya da şu anda var olan bir durumu olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır.²⁰

ARAŞTIRMA GRUBU

Bu araştırmada örneklem seçimi, uygun (convenience) örnekleme modeline göre gerçekleştirilmiştir.^{20,21} Sosyal bilimlerde en yaygın kullanılan örnekleme türlerinden biri uygun örneklemedir. Uygun örneklemede araştırmacılar, katılımcıları ulaşması kolay, araştırma için uygun ve gönüllü bireylerden seçmektedir.²² Uygun örnekleme; araştırmaya hız kazandıran bir yöntemdir. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer. Bu örnekleme yöntemi, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemini kullanma olanağının olmadığı durumlarda kullanılır. Bu yöntemde yanlışlık fazladır. Örneğin seçilme olasılığı bilinmez. En iyi ve en kötü seçenek olabilir.²³

Tüm bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın evrenini Malatya ilindeki beden eğitimi öğretmenleri

oluştururken; örneklemini ise Malatya ilinde görev yapmakta olan, yaşları 24-62 yıl arasında değişen 66 kadın (yaş ortalaması=36,1±9,1 yıl) ve 141 erkek (yaş ortalaması=40,3±10,1 yıl) olmak üzere toplam 207 (yaş ortalaması=38,5±8,3 yıl, mesleki deneyim süresi=10,3±11,5 yıl) beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur.

Bir araştırmada, η veya N 'yi temsil ettiği örneklem boyutunun, güvenilir bir sonucu sağlamak için bir yeterli sayıyı elde etmek genel kuraldır. Örneklemin temsiline ilişkin olarak yapılan hesaplamalarda güven aralığının 0,80'den daha az olmamasının ve kabul edilebilir hata payının ise en fazla 0,10 olarak kabul edilmesinin yeterli örneklem sayısına ulaşmakta geçerli olduğu belirtilmektedir.²¹ Bu araştırmanın örneklem büyüklüğü hesaplanırken, güven aralığı 0,05; hata payı ise 0,05 olarak kabul edilmiştir. Yapılan işlem sonucunda %5 güven aralığında ve %5 kabul edilebilir hata payı dikkate alındığında; bu araştırmanın yaklaşık 500 birimlik evreni temsil edecek olan minimum örneklem sayısı 206 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre 207 birimden oluşan örneklemin, çalışma evrenini temsil gücünün yeterli olduğu söylenebilir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, araştırmacılar tarafından araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan ve katılımcıları tanımlayıcı bilgiler içeren demografik bilgi formu ile Arpacı ve ark. tarafından Türk popülasyonu üzerinde geliştirilen COVID-19 Fobisi Ölçeği temel veri toplama araçları olarak kullanılmıştır.⁴

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan bu formda, katılımcıların cinsiyeti, ikamet yeri, düzenli spor yapma durumu, yakınlarından veya çevresinden herhangi birisine COVID-19 teşhisi konulma durumunu içeren değişkenlere yer verilmiştir.

COVID-19 FOBİSİ ÖLÇEĞİ

Arpacı ve ark. tarafından CoV'a karşı gelişebilen fobiyi ölçümlemek üzere geliştirilen COVID-19 Fobisi Ölçeği, psikolojik, psikosomatik, sosyal ve ekonomik olmak üzere toplam 4 alt boyuttan ve 20 maddeden

oluşan 5'li Likert tipli bir ölçektir.⁴ Ölçeğin 1, 5, 9, 13, 17 ve 20. maddeleri psikolojik alt boyutu; 2, 6, 10, 14 ve 18. maddeleri psikosomatik alt boyutu; 3, 7, 11, 15 ve 19. maddeleri sosyal alt boyutu; 4, 8, 12 ve 16. maddeleri ise ekonomik alt boyutu ölçmektedir. Ölçekten toplamda en az 20 en çok ise 100 puan; alt boyutlarda ise psikolojik alt boyut için en az 6 en çok 30 puan, psikosomatik alt boyut için en az 5 en çok 25 puan, sosyal alt boyut için en az 4 en çok 20 puan, ekonomik alt boyut için ise en az 5 en çok 25 puan alınabilir. Ölçek toplam ve alt boyut puanlarının yüksek olması, genel ve alt boyut faktörlerine bağlı COVID-19 fobisinin seviyesinin artışıını belirtmektedir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ölçek toplam puanı için 0,92; psikolojik alt boyut için 0,88; psikosomatik alt boyut için 0,90; sosyal alt boyut için 0,90; ekonomik alt boyut için ise 0,85 olarak hesaplandığı belirtilmiştir.⁴

Bu çalışmada ise Cronbach alfa değerleri “COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı” için 0,78; “psikolojik” alt boyut için 0,80; “psikosomatik” alt boyut için 0,78; “sosyal” alt boyut için 0,77 ve “ekonomik” alt boyut için 0,77 olarak bulunmuştur.

ARAŞTIRMANIN PROSEDÜRLERİ

Araştırma, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulunun 15.6.2020 tarih ve 2020/22/1 sayılı etik kurul izni doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Araştırmadaki veri toplama süreci ise salgın süreci nedeniyle dijital ortamda çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Veri toplama formu, dijital ortamda araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve çeşitli haberleşme araçları, sosyal medya uygulamaları ve çeşitli dijital ortamlardan katılımcılara ulaştırılmıştır. Araştırmanın içeriği hak-

kındaki tüm bilgiler, veri toplama aracı katılımcılara gönderilmeden hemen önce yine çevrim içi dijital ortamlardan katılımcılar ile paylaşılmıştır. Araştırmaya katılımda gönüllük ilkesi esas alınmıştır. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Verilerin çözümlenmesi, Windows için SPSS 22.0 istatistik programında yapılmıştır. Demografik bilgiler ve veri toplama araçlarından elde edilen parametreler için aritmetik ortalama (X), standart sapma (SS), maksimum ve minimum değerler belirlenmiştir. Verilerin normallik dağılımlarını saptamak için Kolmogorov-Smirnov normallik testi ve basıklık-çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Tablo 1’de beden eğitimi öğretmenlerinden elde edilen COVID-19 Fobisi Ölçeği ölçek toplam puanı ve ölçeğin tüm alt boyut puanlarının Kolmogorov-Smirnov normallik dağılımı testi ve basıklık-çarpıklık değerleri sonuçlarına göre normal bir dağılıma sahip oldukları görülmektedir ($p>0,05$).

Parametrik testlerin varsayımlarının sağlanmasından sonra beden eğitimi öğretmenlerinin yaş değerleri ile COVID-19 fobisi değerleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon testi ile incelenirken, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobisi değerlerinin cinsiyet, ikamet yeri, düzenli spor yapma, yakınlarından veya çevresinden herhangi birisine COVID-19 teşhisi konma durumlarına göre anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada, istatistiksel anlamlılık düzeyi ise $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

TABLO 1: Beden Eğitimi öğretmenlerinden elde edilen COVID-19 Fobisi Ölçeği puan değerlerinin normallik dağılımları.

COVID-19 fobi puanları	İstatistik	Sd	p değeri	Basıklık	Çarpıklık
COVID-19 fobi (ölçek toplam)/puan	0,988	207	0,182	0,489	-0,661
Psikolojik (alt boyut)/puan	0,886	207	0,111	0,668	-0,122
Somatik (alt boyut)/puan	0,901	207	0,120	0,321	-0,447
Sosyal (alt boyut)/puan	0,952	207	0,164	0,774	-0,555
Ekonomik (alt boyut)/puan	0,923	207	0,134	0,656	-0,882

Sd: Serbestlik derecesi.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen tüm bulgular, tablolar hâlinde detaylı olarak verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 Fobisi Ölçeği'nden elde ettikleri puan değerleri **Tablo 2**'de verilmiştir.

Tablo 2 incelediğinde; araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 Fobisi Ölçeği ölçek toplam puanlarının ortalaması $68,9 \pm 14,2$ 'dir. Psikolojik alt boyut puanlarının ortalaması $17,0 \pm 5,7$; somatik alt boyut puanlarının ortalaması $21,6 \pm 3,5$; sosyal alt boyut puanlarının ortalaması $14,9 \pm 5,0$ ve ekonomik alt boyut puanlarının ortalaması ise $15,4 \pm 3,8$ olduğu görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet değerleri ile COVID-19 fobisi değerlerine ait bulgular **Tablo 3**'te verilmiştir.

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı, psikolojik alt boyut, psikosomatik alt boyut ve ekonomik alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı, psikolojik alt boyut, psikosomatik alt boyut ve ekonomik alt boyut puanlarının, erkek beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Fakat araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre COVID-19 fobisi sosyal alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Beden eğitimi öğretmenlerinin ikamet yerleri ile COVID-19 fobisi değerlerine ait bulgular **Tablo 4**'te verilmiştir.

TABLO 2: Beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 Fobisi Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar.

Parametre/birimi	n	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	SS
COVID-19 fobi (ölçek toplam) (puan)	207	33,0	100,0	68,9	14,2
Psikolojik (alt boyut) (puan)	207	6,0	30,0	17,0	5,7
Somatik (alt boyut) (puan)	207	9,0	25,0	21,6	3,5
Sosyal (alt boyut) (puan)	207	5,0	25,0	14,9	5,0
Ekonomik (alt boyut) (puan)	207	4,0	20,0	15,4	3,8

X: Ortalama; SS: Standart sapma.

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin ikamet durumlarına göre COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı ve tüm alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre şehir merkezinde ikamet eden beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı ve tüm alt boyut puanlarının ilçe merkezinde ikamet eden beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli spor yapma durumları ile COVID-19 fobisi değerlerine ait bulgular **Tablo 5**'te verilmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli spor yapma durumlarına göre COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı, psikolojik alt boyut, sosyal alt boyut ve ekonomik alt boyut puanları incelendiğinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (**Tablo 5**) ($p > 0,05$). Ancak araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli spor yapma durumlarına göre COVID-19 fobisi psikosomatik alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre düzenli spor yapmayan beden

TABLO 3: Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre COVID-19 fobisi değerlerinin karşılaştırılması.

Parametre/birimi	Grup	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
COVID-19 fobisi ölçek toplam (puan)	Erkek	141	65,5	14,1	-2,416	205	0,017*
	Kadın	66	70,5	14,0			
Psikolojik alt boyut (puan)	Erkek	141	15,7	5,6	-2,323	205	0,021*
	Kadın	66	17,6	5,6			
Psikosomatik alt boyut (puan)	Erkek	141	20,7	3,9	-2,537	205	0,012*
	Kadın	66	22,0	3,2			
Sosyal alt boyut (puan)	Erkek	141	14,5	4,7	-0,797	205	0,427
	Kadın	66	15,1	5,1			
Ekonomik alt boyut (puan)	Erkek	141	14,6	4,0	-2,192	205	0,030*
	Kadın	66	15,8	3,6			

$\bar{X}$: Ortalama; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi. * $p < 0,05$.

TABLO 4: Beden eğitimi öğretmenlerinin ikamet yerlerine göre COVID-19 fobisi değerlerinin karşılaştırılması.

Parametre/birimi	Grup	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
COVID-19 fobisi ölçek toplam (puan)	Şehir merkezi	161	73,2	13,6	-4,005	205	0,000*
	İlçe merkezi	46	68,7	15,6			
Psikolojik alt boyut (puan)	Şehir merkezi	161	19,5	5,9	-2,775	205	0,002*
	İlçe merkezi	46	16,1	6,1			
Psikosomatik alt boyut (puan)	Şehir merkezi	161	23,8	3,7	-2,662	205	0,003*
	İlçe merkezi	46	22,2	2,7			
Sosyal alt boyut (puan)	Şehir merkezi	161	17,8	4,2	-3,724	205	0,000*
	İlçe merkezi	46	14,3	5,7			
Ekonomik alt boyut (puan)	Şehir merkezi	161	17,8	3,5	-3,998	205	0,000*
	İlçe merkezi	46	15,9	3,5			

$\bar{X}$: Ortalama; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi. *p<0,05.

TABLO 5: Beden eğitimi öğretmenlerinin düzenli spor yapma durumlarına göre COVID-19 fobisi değerlerinin karşılaştırılması.

Parametre/birimi	Grup	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
COVID-19 fobisi ölçek toplam (puan)	Yapan	166	68,1	13,7	-1,481	205	0,140
	Yapmayan	41	71,8	15,8			
Psikolojik alt boyut (puan)	Yapan	166	16,8	5,5	-0,768	205	0,444
	Yapmayan	41	17,5	6,3			
Psikosomatik alt boyut (puan)	Yapan	166	21,3	3,5	-2,015	205	0,045*
	Yapmayan	41	22,5	3,1			
Sosyal alt boyut (puan)	Yapan	166	14,7	4,6	-0,905	205	0,366
	Yapmayan	41	15,5	6,2			
Ekonomik alt boyut (puan)	Yapan	166	15,2	3,8	-1,367	205	0,173
	Yapmayan	41	16,1	3,5			

$\bar{X}$: Ortalama; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi. *p<0,05.

eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 Fobisi Ölçeği psikosomatik alt boyut puanlarının, düzenli spor yapan beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek

olduğu saptanmıştır (p<0,05). Beden eğitimi öğretmenlerinin maske takma durumları ile COVID-19 fobisi değerlerine ait bulgular **Tablo 6**'da verilmiştir.

TABLO 6: Beden eğitimi öğretmenlerinin yakınlarından veya çevrelerinden herhangi birine COVID-19 teşhisi konulma durumuna göre COVID-19 fobisi değerlerinin karşılaştırılması.

Parametre/Birimi	Grup	n	$\bar{X}$	SS	t değeri	Sd	p değeri
COVID-19 fobisi ölçek toplam (puan)	Konulan	39	61,8	12,9	-3,553	205	0,000*
	Konulmayan	168	70,5	14,0			
Psikolojik alt boyut (puan)	Konulan	39	14,5	4,9	-3,005	205	0,003*
	Konulmayan	168	17,5	5,6			
Psikosomatik alt boyut (puan)	Konulan	39	18,6	2,4	-3,664	205	0,000*
	Konulmayan	168	22,9	3,8			
Sosyal alt boyut (puan)	Konulan	39	13,1	4,5	-2,516	205	0,013*
	Konulmayan	168	15,3	4,9			
Ekonomik alt boyut (puan)	Konulan	39	13,4	3,9	-3,762	205	0,000*
	Konulmayan	168	15,8	3,6			

$\bar{X}$: Ortalama; SS: Standart sapma; Sd: Serbestlik derecesi. *p<0,05.

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yakınlarından veya çevrelerinden herhangi birine COVID-19 teşhisi konulma durumlarına göre COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı ve tüm alt boyut puanlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Buna göre yakınlarından veya çevrelerinden herhangi birine COVID-19 teşhisi konulmayan beden eğitimi öğretmenlerinin, COVID-19 fobisi ölçek toplam puanı ve tüm alt boyut puanlarının yakınlarından veya çevrelerinden herhangi birine COVID-19 teşhisi konulan beden eğitimi öğretmenlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

TARTIŞMA

Bu araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobileri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin COVID-19 fobileri yaşadıklarını göstermektedir.

Araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin cinsiyete göre kadınlar lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Araştırmalar, kadınlar arasında görülen daha yüksek korku oranları ve strese duyarlılığın, cinsiyet farklılıkları ile ilişkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Kadınlar, strese karşı daha yüksek bir kırılganlık sergilemekte ve stresli yaşam olayları sonucunda ruhsal bozukluk geliştirme riskleri artmaktadır.²⁴ Amerikan Psikiyatri Derneği tarafından yapılan araştırmada, kadınların erkeklere oranla daha fazla korku veya fobiden etkilendikleri görülmüştür.⁷ Bu bulgular, erkek ve kadın katılımcılar arasında farklı duygusal sıkıntı tepkileri verildiğini ortaya koyan araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. COVID-19 döneminde yapılan araştırmalara bakıldığında, Bakioğlu ve ark. tarafından yapılan araştırmalarda da kadınların COVID-19'dan erkeklere oranla daha fazla korktukları görülmüştür.²⁵ COVID-19 salgın sürecinde yürütülen diğer bir araştırmada, sedanter erkeklerin stresli bir durum karşısında psikolojik belirtiler gösterme olasılığının, kadınlara göre daha düşük olduğu görülmüştür.²⁶ Erkek cinsiyeti rolünün güç, cesaret ve korkusuzluğu vurgulamasından hareketle erkeklerin kendilerine yükledikleri cinsiyet rolünün gereği psikolojik olarak kendilerini daha güçlü hissettikleri veya korkularını belli etmedikleri söylenebilir.²⁷ Bununla birlikte Çifçi

ve Demir tarafından yapılan araştırmada, kadın ve erkek öğretmenlerin COVID-19 döneminde görülen anksiyete düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.²⁸ Tartışmaya dâhil edilen araştırma bulgularının çoğu, COVID-19 döneminde kadınların daha fazla psikolojik sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Bu sonuçlara göre salgın nedeniyle uygulanan sosyal izolasyonun, kadın öğretmenleri daha fazla etkilediği söylenebilir. Buna göre ani olarak gerçekleşen ve birçok bilinmeyi içerisinde barındıran COVID-19'dan dolayı kadınların kendileri, aileleri, yakınları ve gelecekleriyle ilgili erkeklerden daha fazla korku veya tedirginlik yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobileri ikamet yerlerine göre değişiklik göstermektedir. Bu sonuçlar, şehir merkezinde ikamet eden beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin, ilçe merkezinde ikamet eden beden eğitimi öğretmenlerinden daha fazla olduğunu göstermektedir. Konuyla ilgili Sağlık Bakanlığı COVID-19 verileri, salgının büyük şehirlerde daha yaygın olduğunu göstermektedir.²⁹ Örneğin Hazar Kanık, COVID-19 Türkiye genelindeki tüm illerde görülmekle birlikte; başta İstanbul olmak üzere diğer büyükşehirlerde de etkili olduğunu belirtmiştir.³⁰ Bu araştırmanın yapıldığı Malatya ilindeki son veriler, salgın vaka oranlarının yüksek olduğunu göstermektedir.²⁹ COVID-19'un vaka sayılarının artmasındaki ana nedenlerden birisinin büyükşehirlerdeki nüfus yoğunluğu, ekonomik faaliyetlerin ve kalabalık ortamların daha fazla olmasıdır. Dolayısıyla bu ortamlarda insanlar kendilerini virüsten korumakta zorlanabilir.³¹ Büyükşehirlerde insan etkileşiminin fazla olması, kalabalık ortamlara girme zorunluluğu, alışveriş, ulaşım vb. ortamlarda sosyal mesafeye dikkat edilememesi, temizlik ve hijyen tedbirlerini uygulamanın zorlaşması gibi durumların COVID-19'un yayılma ve bulaş olma riskini artırması, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin yüksek çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle ikamet yerlerinde uygulanan tedbir ve kısıtlamalar-daki farklılığın, COVID-19 fobileri üzerindeki etkileri ile şehir büyüklüğü ile bulaşıcı hastalıkların yaygınlığı arasındaki olası ilişkilerin daha iyi anlaşılması için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

Araştırmada düzenli spor yapmayan beden eğitimi öğretmenlerinin, ölçeğin psikosomatik alt boyutunda COVID-19 fobilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Düzenli spor veya fiziksel aktivite eksikliği, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 döneminde zihinsel ve bedensel olarak güçlü olmasını engellediği söylenebilir. Ayrıca salgın nedeniyle ansızın değişen yaşam alışkanlıklarının, normal hayatta fiziksel olarak daha az aktif olan katılımcı öğretmenlerin fobilerinin yüksek çıkmasında etkili olduğu söylenebilir. Benzer araştırmalara bakıldığında Çifçi ve Demir'in çalışmasında, COVID-19 döneminde düzenli spor aktiviteleri yapan öğretmenlerin daha düşük anksiyete düzeyine sahip oldukları ve psikolojik refah düzeylerinin olumlu olduğu, düzenli spor yapmayan öğretmenlerin ise kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.²⁸ Çifçi ve Demir'in araştırmalarından elde edilen sonuçlar, bu araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Ayrıca bu sonuçlar, bu dönemde düzenli spor aktiviteleri yapmanın olumlu etkisi olduğunun göstergesidir. Ek olarak Çağlayan Tunç ve ark., COVID-19 döneminde egzersiz yapan bireylerin, yapmayanlara göre daha yüksek yaşam kalitesine sahip olduklarını, bu dönemde yapılan düzenli egzersizlerin bedensel ve ruhsal bakımdan faydalı olduğunu ve bireyleri rahatlattığını belirtmişlerdir.³² Serin ve Koç, bu tür salgın durumlarında bireyin hem fiziksel hem de ruhsal olarak güçlü olmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir.³³ Rhodes ve ark., daha sağlıklı bir yaşam için hareketli geçen her dk'nın önemine vurgu yaparak, düzenli fiziksel aktivitenin, stres ve endişe kaynaklı sorunların azaltılmasına yardımcı olduğunu, bu nedenle insanların daha sağlıklı bir dünya için daha aktif bir yaşam tarzını benimsemesi gerektiğini ifade etmişlerdir.³⁴ Araştırma bulguları, düzenli spor aktivitelerinin bireye bedensel ve zihinsel açıdan fayda sağlayabileceğini göstermektedir. Üstelik bu faydanın, toplumun bir kısmı için değil, toplumun tüm kesimleri için ve her dönemde görülebileceği anlaşılmaktadır.

Araştırmada, yakınlarına veya çevresindeki insanlara COVID-19 teşhisi konulmayan beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerinin yüksek çık-

tığı görülmüştür. Bu sonuçlar, salgının başlangıcından itibaren salgına yakalanan veya salgın nedeniyle hayatını kaybedenlerin sayılarında görülen artış, salgına yönelik aşılara veya ilaçlarla ilgili belirsizlikler ve ön yargılar, katılımcı öğretmenlerin COVID-19 fobilerinin yüksek çıkmasında etkili olabilir. Nitekim dünya genelinde salgına yakalananların 50 milyonu, salgından ölenlerin ise 1 milyonu aştığı görülmektedir.² Türkiye genelinde ise salgına yakalananların sayısı 375.000'i, salgından hayatını kaybedenlerin sayısının ise 10.000 kişiyi aştığı görülmektedir.²⁹ COVID-19 kaynaklı hasta ve ölüm oranında görülen bu artışların, katılımcı öğretmenlerde COVID-19 ile ilgili endişeleri artırdığı söylenebilir. Diğer taraftan Bakioğlu ve ark.nın yaptıkları araştırmada, yakınlarından birine COVID-19 teşhisi konulmasının, katılımcıların salgın kaynaklı korku düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılığa yol açmadığı görülürken; Cao ve ark.nın yaptıkları araştırmada ise bir yakını hastalığa yakalanmış öğrencilerin kaygı düzeylerinin anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmüştür.^{25,35} Araştırmalardan elde edilen bu sonuçlar, katılımcıların yakınlarına COVID-19 teşhisi konması durumunda farklı psikolojik tepkiler verdiklerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu sonuçlara göre katılımcı öğretmenlerin yakınlarına COVID-19 teşhisi konulması durumuna karşı tepkilerinin değişebileceği söylenebilir.

Bu araştırmanın güçlü yönleri olduğu gibi sınırlılıkları da bulunmaktadır. Araştırmanın güçlü yönü, COVID-19 salgınıyla ilgili ilk gelişmelerle normalleşme sürecindeki zamansal yakınlığı içermesidir. Araştırmanın bir diğer güçlü yönü, araştırmanın Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye COVID-19 Bilim Kurulu tarafından salgına karşı sıkı güvenlik önlemleri alındığı aylar ve normalleşme sürecindeki aylar içerisinde gerçekleştirilmiş olmasıdır. Araştırmanın sınırlı yönü, öğretmenlerin COVID-19 ile ilgili kurallara uyup uymadıkları, sokağa çıkma kısıtlaması olduğu günlerde evde zamanlarını nasıl geçirdikleri, öğretmenlerin kendilerine COVID-19 teşhisi konulup konulmadığı, salgınla ilgili haberleri ve gelişmeleri hangi kaynaklardan takip ettikleri gibi daha detaylı veri elde edebilecek değişkenlere yer verilmemiş olmasıdır.

SONUÇ

Araştırma sonuçları, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 kaynaklı fobiler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmada, COVID-19'un kadın beden eğitimi öğretmenleri üzerinde daha fazla fobiye neden olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları, ika-met yerinin, beden eğitimi öğretmenlerinin fobileri üzerinde etkili olduğunu ve öğretmenlerin fobi düzeylerini değiştirebileceğini göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin fobileri üzerinde etkili olan bir diğer faktör ise düzenli spor yapma durumudur. Buna göre düzenli yapılan sporun, salgın kaynaklı fobilere karşı öğretmenleri koruyucu bir etkisi olabileceğini göstermektedir.

Bu araştırma, beden eğitimi öğretmenlerinin COVID-19 fobilerine yönelik tutumlarına odaklanmıştır. Ancak örneklem grubunun sınırlı sayıda olması ve sadece beden eğitimi öğretmenlerinden oluşması, araştırmanın genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla gelecekteki araştırmaların daha büyük örneklem grupları üzerinde, özeldir tüm branş öğretmenlerini genelde ise diğer meslek gruplarını kapsayacak şekilde yapılması, öğretmenlerin ve diğer meslek gruplarının COVID-19 döneminde yaşanması muhtemel psikolojik sorunlarının ortaya çı-

karılması ve bu sorunlara çözüm yolları bulunması bakımından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Yasin Karaca; **Tasarım:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı; **Denetleme/Danışmanlık:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı; **Analiz ve/veya Yorum:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı; **Kaynak Taraması:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı; **Makalenin Yazımı:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı; **Eleştirel İnceleme:** Yasin Karaca, Mehmet Hasan Selçuk, Metin Can Kalaycı.

KAYNAKLAR

- Huang C, Wang Y, Li X, Ren L, Zhao J, Hu Y, et al. Clinical features of patients infected with 2019 novel coronavirus in Wuhan, China. *Lancet*. 2020;395(10223):497-506. Erratum in: *Lancet*. 2020. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- World Health Organization [Internet]. © 2020 WHO [Erişim tarihi: 18 Eylül 2020]. WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard. Erişim linki: [Link]
- Tzur Bitan D, Grossman-Giron A, Bloch Y, Mayer Y, Shiffman N, Mendlovic S. Fear of COVID-19 scale: Psychometric characteristics, reliability and validity in the Israeli population. *Psychiatry Res*. 2020;289:113100. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Arpacı I, Karataş K, Baloğlu M. The development and initial tests for the psychometric properties of the COVID-19 Phobia Scale (C19P-S). *Pers Individ Dif*. 2020;164:110108. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Asmundson GJG, Taylor S. Coronaphobia: fear and the 2019-nCoV outbreak. *J Anxiety Disord*. 2020;70:102196. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Arpacı I, Alshehabi S, Al-Emran M, Khasawneh M, Mahariq I, Abdeljawad T, et al. Analysis of Twitter data using evolutionary clustering during the COVID-19 pandemic. *Computers, Materials & Continua*. 2020;65(1):193-204. [Crossref]
- American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5®)*. 5th ed. Washington: American Psychiatric Pub; 2013. [Link]
- Amin S. The psychology of coronavirus fear: Are healthcare professionals suffering from corona-phobia? *Int J Healthcare Management*. 2020;13(3):249-56. [Crossref]
- Çiğçi F, Demir A. COVID-19 pandemisinde Türk profesyonel futbolcuların COVID-19 korkusu ve kaygı düzeylerinin incelenmesi [Examination of COVID-19 fear and anxiety levels of Turkish football players in the COVID-19 pandemic]. *Journal of Sport and Recreation Researches*. 2020;2(S11):26-38. [Link]
- Duman N. Üniversite öğrencilerinde COVID-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük [COVID-19 fear and intolerance to uncertainty in university students]. *The Journal of Social Science*. 2020;4(8):426-37. [Crossref]
- Rehman U, Shahnawaz MG, Khan NH, Kharshing KD, Khurshed M, Gupta K, et al. Depression, anxiety and stress among Indians in times of Covid-19 lockdown. *Community Ment Health J*. 2021;57(1):42-8. [Crossref] [PubMed] [PMC]
- Talidong KJB, Toquero CMD. Philippine teachers' practices to deal with anxiety amid COVID-19. *Journal of Loss and Trauma*. 2020;25(6-7):573-9. [Crossref]

13. Yamamoto Telli S, Altun D. Coronavirus ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi [The coronavirus and the rising of online education]. *Journal of University Research*. 2020;3(1):25-34. [Crossref]
14. Kim LE, Asbury K. 'Like a rug had been pulled from under you': The impact of COVID-19 on teachers in England during the first six weeks of the UK lockdown. *Br J Educ Psychol*. 2020;90(4):1062-83. [Crossref] [PubMed] [PMC]
15. Education Week [Internet]. ©2020 EDITORIAL PROJECTS IN EDUCATION, INC. [Erişim tarihi: 2 Eylül 2020]. Teachers at higher risk of COVID-19 wonder: Should I even go back?. Erişim linki: [Link]
16. Delamarter J, Ewart M. Responding to student teachers fears: How we're adjusting during the COVID-19 shutdowns. *Northwest Journal of Teacher Education*. 2020;15(1):1-3. [Crossref]
17. Özcan B, Saraç L. COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmen çevrim içi uzaktan eğitim rol ve yeterlikleri: beden eğitimi öğretmenleri örneği [Teachers' roles and competencies in online distance learning during the COVID-19 pandemic crisis: a case of physical education teachers]. *Millî Eğitim*. 2020;49(1):459-75. [Crossref]
18. Çelikten M, Şanal M, Yeni Y. [Teaching profession and its characteristics] Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2005;2(19):207-37. [Link]
19. Ünlü H, Aydos L. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri Üzerine Bir Derleme. [A review on competence of physical education teachers] *Millî Eğitim Dergisi*. 2010;40(187): 172-92. Retrieved from [Link]
20. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. 36. Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi; 2020. [Link]
21. McMillan JH, Schumacher S. *Research in Education: Evidence-based Inquiry*. 6th ed. Boston: Pearson/Allyn and Bacon; 2006. [Link]
22. Efe E, Bek Y, Şahin M. SPSS'te Çözümleri ile İstatistik Yöntemler II. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Rektörlüğü, Yayın No:10. Kahramanmaraş: 2000. [Link]
23. Clever AG, Scarisbrick DH. *Practical Statistics and Experimental Design for Plant and Crop Science*. 1st ed. Chichester: John Wiley & Sons; 2001. p.182, 217.
24. Tolin DF, Foa EB. Sex differences in trauma and posttraumatic stress disorder: A quantitative review of 25 years of research. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*. 2008;S(1):37-85. [Crossref]
25. Bakioğlu F, Korkmaz O, Ercan H. Fear of COVID-19 and positivity: mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *Int J Ment Health Addict*. 2020;1-14. [Crossref] [PubMed] [PMC]
26. Levkovich I. The impact of age on negative emotional reactions, compliance with health guidelines, and knowledge about the virus during the COVID-19 epidemic: a longitudinal study from Israel. *J Prim Care Community Health*. 2020;11:2150132720981540. [Crossref] [PubMed] [PMC]
27. Overfield T. *Biological Variation in Health and Illness: Race, Age, and Sex*. 2nd ed. Boca Raton: CRC Press; 2018. [Crossref] [PubMed] [PMC]
28. Çifçi F, Demir A. The effect of home-based exercise on anxiety and mental well-being levels of teachers and pre-service teachers in COVID-19 pandemic. *African Educational Research Journal*. 2020;8(2):20-8. [Link]
29. T.C. Sağlık Bakanlığı [Internet] Copyright(c) 2020 T.C. Sağlık bakanlığı [Erişim Tarihi: 2 Kasım 2020] II il koronavirüs tablosu-covid-19 durum raporu. Erişim linki: [Link]
30. Hazar Kanık Z. COVID-19 pandemisinde ev tabanlı fiziksel aktivite [Home-based physical activity in COVID-19 pandemic]. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2020;46-51. [Link]
31. Sharifi A, Khavarian-Garmsir AR. The COVID-19 pandemic: Impacts on cities and major lessons for urban planning, design, and management. *Science of The Total Environment*. 2020;749:142391. [Crossref] [PubMed] [PMC]
32. Çağlayan Tunç A, Zorba E, Çingöz YE. Covid 19 salgını döneminde egzersiz yaşam kalitesine etkisi [The effect of exercise on quality of life in the period of pandemic (Covid 19)]. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*. 2020;6(1):127-35. [Link]
33. Serin E, Koç MC. Examination of the eating behaviours and depression states of the university students who stay at home during the coronavirus pandemic in terms of different variables. *Progress in Nutrition*. 2020;22(1):33-43. [Link]
34. Rhodes RE, Janssen I, Bredin SSD, Warburton DER, Bauman A. Physical activity: Health impact, prevalence, correlates and interventions. *Psychol Health*. 2017;32(8):942-75. [Crossref] [PubMed]
35. Cao W, Fang Z, Hou G, Han M, Xu X, Dong J, et al. The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry Res*. 2020;287:112934. [Crossref] [PubMed] [PMC]